viure als pirineus

Pirineu: turisme i pobresa

Bernat Lavaquiol | Enginyer forestal i enginyer agronom. Regidor de la CUP a la Seu i militant d'Arran.

Bernat Lavaquiol | 22 de diciembre de 2020

El Pirineu està format per pobles petits, dels quals només 19 tenen més de 500 habitants, amb infraestructures limitades i serveis públics mínims. Som una regió amb poca densitat de població, que representa l'1% de la població del Principat però ocupa el 19% del seu territori. La població està envellida. És habitual que el jovent marxi a formar-se i no retorni, ja que es difícil que puguem desenvolupar les nostres carreres professionals al Pirineu. Les ofertes laborals son limitades i molt centrades en el turisme. Feines estacionals i mal pagades en hotels, restaurants i pistes d'esquí. Del llistat de mancances destaca la deficiència del transport públic: les capitals de comarca no tenen un enllaç regular, el preu del transport públic és més elevat que la resta del Principat i el servei ferroviari és poc més que testimonial. En aquest context de deixadesa, tampoc ens pot sorprendre que siguem l'única vegueria que no disposa de cap centre de Recerca Desenvolupament i Innovació (R+D+I).

> El Pirineu està format per pobles petits, dels quals només 19 tenen més de 500 habitants, amb infraestructures limitades i serveis públics mínims. Som una regió amb poca densitat de població, que representa l'1% de la població del Principat però ocupa el 19% del seu territori. La població està envellida

Actualment la dinamització econòmica del Pirineu es basa en la injecció d'ingressos del turisme de cap de setmana. L'Alt Pirineu i Aran és la vegueria que té una major dependència del sector turístic (25% del PIB), seguida de les comarques gironines (14% del PIB). La mitjana del Principat és de l'11% del PIB. En algunes comarques arribem a quadruplicar la mitjana del Principat, com és el cas de l'Alta Ribagorça (42 % del PIB), l'Aran (40%) o el Pallars Sobirà (33% del PIB). Per aquest motiu, l'aturada de l'economia durant el període de confinament ha sigut dramàtica per a les comarques pirinenques i ha suposat un augment els desequilibris territorials. El turisme es creia positiu, però si analitzem la renda anual mitjana del Pirineu veiem que és la més baixa de Catalunya (8.260€ les dones i 8.467 € els homes), és a dir, gairebé la meitat de la mitjana del conjunt del país (14.534 €).

Segons l'economista Miquel Puig, poc sospitós de congregar amb tesis anticapitalistes, les comunitats autònomes més turístiques han experimentat una evolució de la renda per càpita pitjor, han generat llocs de treball, però han tingut les taxes d'atur més altes, paguen salaris més baixos i presenten un major abandonament escolar prematur. El fet de generar ocupació precària amb salaris baixos representa una redistribució del valor en benefici de clients i empresaris i en perjudici de la societat en general. Puig afirma que l'empresari comercialitza un bé públic o servei ambiental (l'arquitectura, el paisatge) sobre la base d'uns salaris massa baixos, que li permeten realitzar un benefici, però redueixen la riquesa de la resta de la societat.

> Segons l'economista Miquel Puig, poc sospitós de congregar amb tesis anticapitalistes, les comunitats autònomes més turístiques han experimentat una evolució de la renda per càpita pitjor, han generat llocs de treball, però han tingut les taxes d'atur més altes, paguen salaris més baixos i presenten un major abandonament escolar prematur

Malgrat l'evidència que el desenvolupament econòmic del Pirineu no vindrà de la mà del monocultiu

turístic, els partits hegemònics s'entesten en injectar grans quantitats de capital públic per tal de potenciar el turisme com a única opció. Despeses milionàries com el desdoblament de la C-16, l'aeroport de la Seu, el rescat amb 72 milions d'euros l'any 2017 de les pistes d'esquí en fallida i els fons europeus com el FEDER i la PAC que massa sovint acaben en el sector turístic. Segurament el disbarat més gran és la candidatura Olímpica Barcelona-Pirineus 2030. Un macroprojecte realitzat d'esquena al Pirineu des de despatxos de Barcelona, pressionats pel lobby de la construcció i el turisme, que suposa un cost equivalent al que s'ha invertit al Pirineu durant els darrers 30 anys. Destrucció del territori, especulació urbanística i més feines temporals i precàries. Un còctel perfecte per aguditzar, encara més, l'èxode rural. I aquest despropòsit encara és més escandalós si tenim en compte els efectes del canvi climàtic. Es preveu que al 2031 al Pirineu la temperatura augmenti en 1,6ºC i la precipitació disminueixi en un 6,8%. Davant la manca de neu, les estacions podrien intentar sobreviure a base de fabricar neu artificial. Però cal tenir en compte que les projeccions anuncien una reducció notable dels dies en que la temperatura es igual o inferior a 0ºC. Així doncs, amb l'augment de temperatura i la disminució de recursos hídrics, produir neu artificial tindria un cost ambiental molt elevat i un cost econòmic desorbitat.

Els JJOO no són cap oportunitat pel territori, sinó que són un reflex del fracàs del model econòmic. El capitalisme necessita transformar-se i crear les oportunitats per a acumular-hi beneficis. Volen mercantilitzar el Pirineu potenciant-lo com a parc temàtic per a l'esbarjo de la població de Barcelona. Pel Pirineu, l'aposta pel turisme de masses i depredador del territori té unes conseqüències socials, ambientals i econòmiques esfereïdores. L'afluència de turistes pressiona a l'alça el cost de la vida, especialment el preu de l'habitatge, que pateix la població resident. Les estacions d'esquí i els operadors turístics al seu voltant són un negoci que difícilment podrà fixar la població al territori, perquè presenten una creixent concentració empresarial i un transvasament de les rendes a empreses i treballadors i treballadores de fora del territori, una alta tecnificació que estalvia llocs de treball i unes feines precàries, estacionals i de baixa retribució.

Urgeix una planificació econòmica social, col·lectiva i socialista. Democràcia i sobirania econòmica. Hem d'analitzar els recursos del Pirineu i repensar una sèrie d'activitats econòmiques que requereixen una planificació: agricultura i ramaderia, manufactura de productes i serveis a les persones. El model socioeconòmic d'una estratègia viable hauria de basar-se en el motor intern i no confiar en macroprojectes i venedors de fum. El motor econòmic del Pirineu ha de ser la nostra gent i els nostres recursos. Els mercats s'han de compactar i s'ha de reduir la distància entre producció i consum per tal de generar un contacte polític que permeti que la presa de decisions sigui compartida.

> El model socioeconòmic d'una estratègia viable hauria de basar-se en el motor intern i no confiar en macroprojectes i venedors de fum. El motor econòmic del Pirineu ha de ser la nostra gent i els nostres recursos

Les necessitats de la població són les que han de moure la producció. Si produïm allò que és necessari, perquè la població expressa la necessitat d'aquest productes, tindrem una economia que difícilment entrarà en col·lapse. La redistribució de la riquesa és imprescindible. Amb la tecnificació de la producció es poden reduir els llocs de treball necessaris i amb la tecnificació de la producció les empreses generen majors beneficis que no es redistribueixen en la societat. No hem de parlar de generar llocs de feina sinó de repartir els beneficis. I evidentment, aspectes bàsics de la vida de les persones com l'alimentació, l'habitatge i la sanitat han d'estar fora del mercat.